

Møre og Romsdal
fylkeskommune

Tingvoll kommune
Kommunehuset
6630 TINGVOLL

Dykkar ref:	Dykkar dato:	Vår ref:	Vår saksbehandlar:	Vår dato:
20/00663-11	23.06.2021	80239/2021/KOMMUNEPLAN/1560	Ingeborg Forseth, 71 28 01 55	23.08.2021

Tingvoll kommune - Kommunedelplan for naturmangfold – innspel til planprogram og fråsegn til oppstart av planarbeid

Fylkeskommunen utgjør det regionalpolitiske nivået i det norske demokratiet. Fylkestinget er øvste mynde.

Fylkeskommunen er på vegner av staten delegert forvaltingsmynde mellom anna innan samferdsel, kulturminnevern, vassressursforvaltning, naturressursforvaltning og friluftsliv, men har også viktige roller som pådrivar for regional utvikling og som tenesteleverandør innan kultur, utdanning, tannhelse og samferdsel.

[Fylkeskommunens planverk](#) er, saman med lover, forskrifter og retningslinjer styrande for korleis dei ulike rollene og oppgåvene blir samordna og løyste, også når vi er høyringspart i ulike saker.

Fylkeskommunen har ansvar for drift og gjennomføring av [regionalt planforum](#). Vi rår til at alle kommuneplanar blir lagt fram og drøfta der, før vedtak om offentleg ettersyn.

Tingvoll kommune har lagt fram forslag til planprogram for kommunedelplan for naturmangfold. Planarbeidet skal styrke natur- og artsmangfaldet og ta vare på naturen i Tingvoll gjennom berekraftig forvaltning og god arealforvaltning, og målsetninga er at tapet av naturmangfaldet skal bli stansa.

MERKNADER TIL PLANPROGRAMMET

Utarbeiding av planprogram skal mellom anna hjelpe til med å bygge ein systematikk i planarbeidet, identifisere kunnskapsgrunnlaget og sikre medverknad og involvering i planprosessen. Planprogrammet til Tingvoll er bygd opp med innleiing, mål og rammer, utviklingstrekk og utfordringar, viktige tema som planen skal gje svar på, organisering av arbeidet, planprosess og medverknad. Formelt sett kunne vi tenkt oss ei innhaldsliste først i planprogrammet.

Framlegget til planprogram har lista opp aktuelle internasjonale, nasjonale og lokale føringar for arbeidet med planen. Vi saknar her dei regionale føringane, og vi kan her nemne Fylkesplanen 2021–2024, som har mål knytt til berekraft, klima og miljø og som også bør vere med på oversikta over føringar.

I den regionale planstrategien for Møre og Romsdal vart det mellom anna vedteke følgjande mål: «Møre og Romsdal skal bli miljøfylke nr. 1. Dette inneber ei ambisiøs

klimasatsing minst i tråd med Parisavtalen, at samfunnet er klimarobust og godt rusta for klimaendringane, at fylket har lukkast med det grønne skiftet og meir bruk av fornybar energi. Arealplanlegginga på land skal bidra til strengare jordvern, meir naturmangfald, sikre kulturminne og kulturlandskap og bidra til å auke naturen si karbonlagring. Arealplanlegginga i sjø skal sikre berekraftig forvaltning av biologiske ressursar. Arealplanlegginga skal samordne behovet for bustadbygging, næringsverksemd og transport."

Under kapittel 5; «Organisering av arbeidet, planprosess og medvirkning», så kjem det fram at kommunen ønskjer ei god medverknad frå aktuelle myndigheiter, interesseorganisasjonar, grunneigarar og andre berørte partar. Vi vil i samband med dette også nemne at det kanskje kan vere aktuelt å invitere næringsliv og frivillige organisasjonar i arbeidet med planen.

Elles er det viktig at barn og unge sine interesser er tilstrekkeleg ivaretekne, jf. § 5-1 i plan- og bygningslova og rikspolitiske retningslinjer om barn og unge i planlegginga. I samband med dette kan eit samarbeid med skolen vere nyttig i arbeidet med mangfaldsplanen.

INNSPEL TIL PLANARBEIDET

Planfaglege merknader

Ei kommunedelplan for naturmangfald gir kommunen kunnskap om og oversikt over naturmangfaldet i kommunen og eit godt grunnlag for å gjere riktige og gode val framover for arealbruk og utbyggingstiltak i den kommande rulleringa av Tingvoll sin arealdel. Det er også naturleg å sjå denne planen i samanheng med andre temaplaner Tingvoll har.

Samfunns- og næringsutvikling

Møre og Romsdal fylkeskommune jobbar i lag med Kartverket, Norges geologiske undersøkelser (NGU) og Havforskningsinstituttet (HI) for å få sett i gang ei nasjonal satsing for marine grunnkart i kystsona. Satsinga er planlagt starta opp i 2023, og vil saman stille og formidle grunnleggande data om geologi og botnforhold, kjemisk miljøtilstand (forureining), sedimentparameterar og naturtypar på havbotn. Tingvoll kommune bør stille seg bak planane om å starte opp ei nasjonal satsing for marine grunnkart i kystsona, og bør slutte seg til det planlagde regionale programmet for å styrke det marine kunnskapsgrunnlaget i fylket.

Kulturminne frå nyare tid

Under planprogrammet 2.2 Sentrale lovverk lyt ein og nemne Kulturminnelova (kml) som eit virkemiddel for å ivareta natur og naturmangfald som inngår som del av kulturlandskap. Kml §2 gjev definisjon på kulturminne og kulturmiljø, der kulturmiljø vert omtala som fleire kulturminne som inngår som del av ein større heilskap så som natur med naturmangfald. Kml §1 presiserer at når det etter anna lov treffast vedtak som påverkar kulturminneressursar skal det leggjast vekt på kulturminnelova sitt formål. I kml §20 vert det nemnt at kulturmiljø kan fredast for å unngå uheldige inngrep. Dette gjeld sjølvsagt også kulturmiljø som omfattar natur med naturmangfald.

Under planprogrammet 4. Viktige tema vert det under kulturlandskap lista opp berre 2 døme; slåttamark og natur med gamle hule eiketrær. Vi vil rå til at ein utvidar denne oversikta til også nemnte gardsbruk generelt og seterlegg med ulike typar bearbeidd natur og stor breidde av naturmangfald. Det er viktig at desse kulturlandskapa sitt naturmangfald også vert halde i hevd ved fortsett gardsdrift.

Vassforvaltning

Naturmangfald er alt liv som finnes i naturen og omfattar dei dyra, plantane og mikroorganismane som lever i eit område eller økosystem. Norge har gjennom FNs konvensjon for biologisk mangfald forplikta seg til å stanse tap av naturmangfald. Tap av natur som ei følgje av menneskeleg aktivitet truer mangfaldet av arter og naturen som leverandør av økosystemtenester. Fylkesplan for berekraftfylket Møre og Romsdal 2021 – 2024 seier at Møre og Romsdal skal bli miljøfylke nr.1. Møre og Romsdal har mål om god tilstand i 90 prosent av økosystema både på land og i vatn, og ein skal stanse tap av naturtypar og artar.

Gjennom arbeidet med kommunedelplan for naturmangfald er det viktig at vatnet får ein sentral plass, og at kommunen jobbar for å sikre god vasskvalitet og god økologisk tilstand i elver, bekker, innsjøar og kystvatn. Det sentrale er at økosystema skal ha god tilstand og levere økosystemtenester. Planprogrammet viser fleire viktige tema innan vassforvaltning kommunen skal følgje opp i planarbeidet. Følgjande er likevel viktig å påpeke for å sikre at det får nok plass i naturmangfaldsplanen.

For å kunne bevare naturmangfald knytt til vatn må ein vite kva vassførekomstar ein har i kommunen og kva som påverkar desse vassførekomstane. Vann-nett.no gir ein god oversikt over dette (<https://vann-nett.no/portal/#/area/1560/MunicipalityID>). Det same gjeld for artar knytt til vatn. Artsmangfaldet i kommunen som er avhengig av vatn må identifiserast. Naturbase og artsdatabanken er gode kjelder.

Tap av leveområde (gyte- og oppvekstområde) for sjøaure er i mange områder stort av fleire grunner, der arealinngrep er den største trusselen. Fylkeskommunen, saman med Statsforvaltaren i Møre og Romsdal, har starta eit sjøaureprosjekt som skal bidra til å kartlegge alle små og større bekker med sjøaure. Få sjøaurevassdrag i Tingvoll kommune er i dag registrert i dette prosjektet, men kartlegginga kan etter kvart bli ein god kjelde til kunnskap om kor ein har sjøaure i dag og kor arten historisk har vore utbreidd;

<https://mrfylke.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=d4d7555ce6a444b99d8c914bea0b2991>.

Tiltak for å ta vare på sjøauren sine leveområde er viktig å få med i kommunen sin naturmangfaldsplan.

Kommunalt avløp, spreidd avløp og avrenning frå landbruk er ei stor utfordring for vassmiljøet. Å rydde opp i dette er viktig for å nå miljømål satt i regional vassforvaltningsplan om god økologisk og kjemisk tilstand i vassførekomstane. Dette er sett som eit tema kommunen skal sjå på, og her er det viktig at det definerast tydelege mål og tiltak for oppfølging.

Kring bekker og vassdrag er kantsonar/vegetasjonssonar viktige område for biologisk mangfald og det har stor betydning for økosystemet i vassdraget. Tiltak for å ta vare på desse områda bør vurderast. Fleire lovverk er knytt til bevaring eller sikring av vegetasjonssonar langs vassdrag. NVE har laga ein eigen rettleiar for kantsone: http://publikasjoner.nve.no/veileder/2019/veileder2019_02.pdf. I tillegg bør ein vurdere om det skal settast av omsynssonar/buffersoner rundt utvalde naturtypar for å sikre naturverdiane i området innanfor.

I sjøen finn ein viktige marine naturtypar og nøkkelområde for artar som lever der. Det er viktig at ein i tillegg til naturmangfald i sjø, også ser på marint biologisk mangfald knytt til naturtypar i nær tilknytning til sjø, slik som t.d. bløtbunnsområde i strandsona og skjellsandforekomster. Stortingsmelding om marine verneområde (Meld. St. 29 Heilskapleg nasjonal plan for bevaring av viktige område for marin natur) seier at Noreg skal vere eit føregangsland når det gjeld heilskapleg og økosystembasert forvaltning av

havområda. Berekraftmål 14 seier at 10 % av kyst- og havområda skal bevarast innan 2020. Dette skal oppfyllest via et samspel mellom lokalt og sentralt nivå.

Fredningsområde for hummar er eit døme på marint vern, og kommunen bør vurdere om dei skal ta initiativ til å få verne viktige marine område.

Miljø og klima

Klimaendringar er ein stor trussel mot tap av naturmangfald. FNs klimapanel anslår at 20 til 30 prosent av artane på jorda står i fare for å dø ut grunna menneskeskapte klimaendringar. Tap av naturmangfald og biologisk mangfald er ei like stor krise som klimakrise og må få same merksemd. Fungerande natur er viktig for å bekjempe klimaendringar. Skogplanting som tiltak for å redde klima er sett på som ein måte å auke karbonfangsten. Men skogplanting kan ha ei slagside sett opp mot naturmangfaldet. Det kan føre til monokulturar, og saman med ekstensiv drift og flatehogst kan dette føre til tap av naturmangfald.

Barn og unge

Barn og unge må ha eit særskild fokus i alle plansaker. Nesten all planlegging verkar inn på nærmiljø og oppvekstvilkår for barn og unge på kort eller lang sikt. Det er særleg viktig at planprosessar vert lagt opp slik at barn og unge får høve til å delta. Vi noterer oss at det i planprogrammet kjem fram at Tingvoll skal ha med ungdomsrådet og kommunes barn og unges representant i arbeidet med planen. Vi vil elles vise til rettleiaren «Barn og unge i plan og byggesak», gitt ut av Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2020

KONKLUSJON

Vi ber om at innspela våre blir tatt med i det vidare arbeidet.

Med helsing

Johnny Loen
plansamordnar

Ingeborg Forseth
rådgivar

Brevet er elektronisk godkjent og vil ikke bli sendt i papir

Fagsaksbehandlar

Samfunns- og næringsutvikling: rådgivar Lisbeth Nervik, tlf. 71 28 02 15

Kulturminne frå nyare tid: bygningsantikvar Christ Allan Sylthe, tlf. 71 28 03 32

Vassforvaltning/miljø og klima: rådgivar Åsa Fredly, tlf. 71 28 02 28

Kopi:

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal

Statens vegvesen

Fiskeridirektoratet

Mattilsynet